

PHÂN TÍCH ĐẶC SẮC NGHỆ THUẬT TRONG TRUYỆN NGẮN LẶNG LỄ SA PA CỦA NGUYỄN THÀNH LONG

1. Dàn ý phân tích đặc sắc nghệ thuật trong truyện ngắn Lặng lẽ Sa Pa của Nguyễn Thành Long

a. Mở bài

Giới thiệu tác giả, xuất xứ, hoàn cảnh ra đời và những nội dung chính của tác phẩm:

- Kết quả của chuyến đi lên Lào Cai (1970) -> đưa vào tập “Giữa trong xanh” (1972).
 - Truyện khắc họa thành công hình ảnh người lao động bình thường mà tiêu biểu là anh thanh niên làm công tác khí tượng ở một mình trên đỉnh núi cao.
- => Khẳng định vẻ đẹp của con người lao động và ý nghĩa của những công việc thầm lặng.

b. Thân bài:

1. Truyện đã xây dựng được tình huống hợp lí:

- Cốt truyện đơn giản, kể về cuộc gặp gỡ tình cờ giữa anh thanh niên làm công tác khí tượng với ông họa sĩ già và cô kĩ sư trẻ mới ra trường.
- => Đó là tình huống của truyện.
- Tình huống ấy không gay cấn, cao trào, thắt nút, mở nút.
- => Qua cuộc gặp gỡ, nghe kể, chứng kiến, anh thanh niên hiện ra qua con mắt nhà họa sĩ: một người có tâm hồn, lối sống, quan niệm về cuộc đời, về lao động thật đẹp, rất đáng yêu, trân trọng.
- Với cốt truyện đơn giản, tác giả đã xây dựng thành công và làm nổi bật những công việc thầm lặng. Họ chỉ là những người bình thường nhưng đóng góp của họ lại rất có ý nghĩa.
 - Tạo ra tình huống gặp gỡ ấy -> nhân vật chính hiện ra càng đẹp hơn cả về ngoại hình và phẩm chất bên trong.
- Vẻ đẹp của nhân vật hiện ra qua con mắt, đánh giá của các nhân vật phụ.

2. Truyện có cách kể tự nhiên:

- Câu chuyện được kể theo mạch thời gian: xe dừng -> nghe lời giới thiệu -> đi thăm anh thanh niên -> nói chuyện với anh -> nhận quà -> trở về xe.

=> Diễn biến cuộc gặp gỡ chỉ diễn ra trong khoảng thời gian chưa đầy 30 phút.

- Câu chuyện được kể theo ngôi thứ ba. Người kể nhập vào nhân vật ông họa sĩ nên cảnh thiên nhiên hiện ra thật đẹp, anh thanh niên thật đáng mến...

3. Truyện có sự kết hợp tự sự với trữ tình và bình luận:

Phương thức chính: Tự sự: có cốt truyện, có nhân vật, có tình huống, có ngôi kể...

- Nhưng truyện hấp dẫn ở tính chất trữ tình:

- Đoạn tả cảnh thiên nhiên rất thơ mộng (dc: hai bức tranh thiên nhiên ở đầu đoạn trích và cuối đoạn trích).

Chất trữ tình chủ yếu toát ra từ cuộc sống, tâm hồn, ý nghĩ, cảm xúc của những người trong truyện.

+ Cô gái: hồn nhiên trẻ trung, bỏ nơi phồn hoa đô hội để đến nơi núi rừng sâu thẳm.

+ Ông họa sĩ: có khát vọng cháy bỏng về nghệ thuật và cũng rất yêu đời.

+ Anh thanh niên: có thể giới tâm hồn phong phú. Anh tìm thấy ý nghĩa cuộc đời trong công việc hàng ngày.

- Cách miêu tả các hình ảnh mang đậm chất thi ca: anh thanh niên hái hoa, vườn hoa của anh, anh tặng hoa cho cô gái ...

- Truyện có tính chất triết lí sâu sắc được thể hiện qua một số câu văn:

- Của ông họa sĩ nói chuyện với bác lái xe: “Buồn thì ai chả sợ? Nó như con gián gặm nhấm người ta? Tốt hơn là tránh nó để làm việc đời.”

- Của anh thanh niên nói với ông họa sĩ: “Khi ta làm việc, ta với công việc là đôi, sao gọi là một mình được? Huống chi công việc của cháu gắn liền với bao anh em, đồng chí dưới kia. Công việc của cháu thế đấy, chứ cất nó đi cháu buồn đến chết mất.”

=> Những lời nói ấy gợi cho người đọc nhiều suy tưởng.

c. Kết bài:

- Khẳng định lại vấn đề:

- Đây là một bức tranh đẹp về cuộc sống mới.
- Câu chuyện in sâu trong lòng độc giả.

2. Viết đoạn văn ngắn phân tích đặc sắc nghệ thuật trong truyện ngắn Lặng lẽ Sa Pa của Nguyễn Thành Long

Truyện Lặng lẽ Sa Pa được Nguyễn Thành Long sáng tác năm 1970. Tác phẩm xây dựng từ một tình huống thật đơn giản. Với câu chuyện bàng bạc chất thơ, Tác giả đã đưa người đọc đến với Sa Pa thơ mộng để cảm nhận về những con người lặng lẽ làm việc và lo nghĩ cho đất nước. Nhân vật chính trong truyện là anh thanh niên làm công tác khí tượng kiêm vật lý địa cầu. Một trong những làm nên thành công của Nguyễn Thành Long là nét đặc sắc nghệ thuật trong truyện ngắn Lặng lẽ Sa Pa. Với cốt truyện đơn giản, xoay quanh một tình huống đó là có cuộc gặp gỡ bất ngờ giữa ông họa sĩ già, cô kĩ sư trẻ và một anh thanh niên làm công tác khí tượng. Cuộc gặp gỡ chỉ diễn ra trong chốc lát nhưng đã để lại một ấn tượng gợi nhiều suy nghĩ và dẫn chúng ta tới những nhân vật mới: kĩ sư vườn rau, nhà nghiên cứu sét. Xây dựng nhân vật chân dung, nhân vật được ghi lại được đánh giá qua những cảm nhận trực tiếp nhưng không hề nhạt nhòa bởi được khắc họa qua nhiều điểm nhìn và miêu tả tinh tế. Chất thơ của “Lặng lẽ Sa Pa” cũng phụ trợ đắc lực cho bài ca, ca ngợi con người bình dị mà cao quý: trong tình huống trữ tình, trong bức tranh thiên nhiên, trong lời đối thoại, nhưng quan trọng nhất đó là những ý nghĩ, cảm xúc của người trong cuộc và vẻ đẹp rất đổi nên thơ, nên họa, nên nhạc của lối sống mà nhân vật chính gợi ra.

Với truyện ngắn này, phải chăng nhà văn muốn khẳng định: Cuộc sống của chúng ta được làm nên từ bao phấn đấu, hy sinh lớn lao và thầm lặng? Những con người cần mẫn, nhiệt thành như anh thanh niên ấy, khiến cuộc sống này thật đáng trân trọng, thật đáng tin yêu.

3. Phân tích về nghệ thuật trong truyện ngắn Lặng lẽ Sa Pa của Nguyễn thành Long

Lặng lẽ Sa Pa của Nguyễn Thành Long là kết quả của chuyến đi lên Lào Cai mùa hè năm 1970 của tác giả, sau được in trong tập Giữa trong xanh (1972). Truyện khắc họa thành công hình ảnh người lao động bình thường, mà tiêu biểu là anh thanh niên làm công tác khí tượng ở một mình trên đỉnh núi cao. Qua đó khẳng định vẻ đẹp của con người lao động và ý nghĩa của những công việc thầm lặng.

Cốt truyện rất đơn giản. Toàn truyện chỉ có một tình huống và cũng chẳng có gì là gay cấn, cao trào, thắt nút, mở nút. Một chuyến xe khách đi Sa Pa như bao nhiêu chuyến xe hàng ngày, những người khách ngẫu nhiên ngồi với nhau. Chỉ có điều khác là hôm nay trong đó có một ông họa sĩ sắp về hưu, một cô kĩ sư nông nghiệp vừa mới ra trường, đang đi nhận

công tác. Người lái xe mời hai người đi thăm một "người cô độc nhất thế gian". Diễn biến chính của truyện là cuộc gặp gỡ giữa những người khách ghé thăm và anh thanh niên làm ở trạm khí tượng, một mình giữa núi cao. Qua cuộc gặp gỡ, chứng kiến nơi ở và làm việc, được nghe anh thanh niên tâm sự, trong con mắt của khách hiện lên một con người có tâm hồn, lối sống, quan niệm về cuộc đời, về lao động thật đẹp đẽ, rất đáng yêu, đáng trân trọng. Với cốt truyện đơn giản ấy, tác giả đã làm nổi bật những công việc thầm lặng của bao người lao động bình thường đang đóng góp cho cuộc sống. Tạo ra hai tình huống gặp gỡ, gặp gỡ trên xe và gặp gỡ trên núi, tác giả có thể giới thiệu một cách thuận lợi, để cho nhân vật dần dần hiện ra những nét tính cách, những phẩm chất tâm hồn của nhân vật chính thông qua con mắt, sự đánh giá của các nhân vật phụ.

Truyện có cách kể tự nhiên: Diễn biến của câu chuyện được kể thuận chiều theo thời gian, cái gì có trước, kể trước, cái gì diễn ra sau kể sau. Các chi tiết đơn giản, bình thường như cuộc sống: xe dừng, theo gợi ý của bác lái xe, mọi người rủ nhau đi thăm một người, rồi cùng đi, đến nhà người ấy, nói chuyện, nghe chuyện, nhận quà, rồi lại về xe và đi tiếp. Tuy không dùng ngôi thứ nhất, nhưng phần lớn người kể chuyện nhập vai vào nhân vật ông họa sĩ, và chủ yếu qua cách nhìn, sự suy nghĩ của ông mà quan sát và miêu tả từ phong cảnh thiên nhiên đến anh thanh niên - nhân vật chính của truyện.

Tất nhiên phương thức biểu hiện chính của truyện là tự sự: có cốt truyện, có nhân vật, có tình tiết, có người kể chuyện, thể hiện theo nguyên tắc khách quan. Tuy nhiên sức hấp dẫn của Lặng lẽ Sa Pa lại ở chất trữ tình: Những đoạn tả cảnh thiên nhiên Sa Pa thật thơ mộng nên thơ như những bức tranh đẹp: Đây là bức tranh ở đầu tác phẩm: "Nắng bây giờ bắt đầu lên tới đốt cháy rừng cây. Những cây thông chỉ cao quá đầu, rung tí trong nắng những ngón tay bằng bạc dưới cái nhìn bao che của những cây tử kinh thỉnh thoảng nhô cái đầu màu hoa cà lên trên màu xanh của rừng. Mây bị nắng xua, cuộn trong lại từng cục, lăn trên các vòm lá ướt sương". Và đây là cảnh cuối: "...nắng đã mạ bạc cả con đèo, đốt cháy rừng cây hùng hực như một bó đuốc lớn. Nắng chiếu làm cho bó hoa càng thêm rực rỡ và làm cho cô gái cảm thấy mình càng rực rỡ theo".

Chất trữ tình chủ yếu toát ra từ cuộc sống, tâm hồn, ý nghĩ, cảm xúc của những con người trong truyện. Một cô gái rất hồn nhiên trẻ trung, dám bỏ phố phường phồn hoa để đến một nơi núi rừng sâu thẳm, một ông họa sĩ sắp về hưu nhưng cháy bỏng khát vọng sáng tạo nghệ thuật, tâm hồn vẫn còn rất nhạy cảm, yêu đời. Một anh thanh niên mới nhìn tưởng "cô độc nhất thế gian" nhưng thế giới tâm hồn thật phong phú, sôi động, luôn nhận ra mối dây

liên hệ, sự gắn bó của mình với mọi người, mọi miền của Tổ quốc. Anh tìm thấy ý nghĩa của cuộc đời, tìm được niềm vui không bao giờ cạn trong những công việc mình làm hàng ngày.

Ta bắt gặp trong truyện những chi tiết giàu chất thi ca: Cô gái bất giác đỏ mặt lên/bỗng nhiên lại gặp hoa đơn, hoa thược dược, vàng, tím, đỏ, hồng phấn, tổ ong... ngay dưới kia là mùa hè, đột ngột và mừng rỡ, quên mất e lệ, cô chạy đến bên người con trai đang ngắt hoa. Anh con trai, rất tự nhiên như với người quen thân, trao bó hoa đã cắt cho người con gái, và cũng rất tự nhiên cô đỡ lấy/ vị hoạ sĩ đã bắt gặp một điều thật ra ông vẫn ao ước được biết, ôi, một nét thôi cũng đủ khẳng định một tâm hồn, khơi gợi một ý sáng tác, một nét mới đủ là giá trị một chuyến đi dài/...

Truyện ngắn có rất nhiều câu triết lí, sâu sắc. Đây là cách sống của ông hoạ sĩ: "Buồn thì ai mà chả sợ? Nó như con gián gặm nhấm người ta? Tốt hơn là tránh nó để làm việc đời". Còn đây là những lí luận về sự không cô đơn, sự "thèm người" của anh thanh niên: Khi ta làm việc, ta với công việc là đôi, sao lại gọi là một mình được? Hướng chi việc của cháu gắn liền với việc của bao anh em, đồng chí dưới kia./ Còn người thì ai chả "thèm" / Mình sinh ra là gì, mình để ở đâu, mình vì ai mà làm việc? Với những câu triết lí của phương thức nghị luận, truyện ngắn gợi lên ở người đọc nhiều suy tưởng.

Lặng lẽ Sa Pa của Nguyễn Thành Long đơn giản, nhẹ nhàng, giàu chất thơ, giọng kể tự nhiên, kết hợp khéo léo giữa tự sự, trữ tình và bình luận. Chính các thể hiện này đã cho ta một thiên truyện hấp dẫn, đầy sức thuyết phục về hình ảnh đẹp của những người lao động bình dị, thầm lặng. Một bức tranh đẹp về cuộc sống mới cho ta ngắm nhìn và tin yêu. Rõ ràng khi chữ nghĩa đạt đến mức nghệ thuật, thì nghĩa lí của nó có thể đến với con người một cách rất tự nhiên.